

**Elevers val av skrivverktyg
— i skolan och på fritiden**

Författare Anette Gustafsson

**Examensarbete 15 hp
Lärarprogrammet
Institutionen för individ och samhälle
Vårterminen 2023**

Arbetets art: Examensarbete 15 hp, Lärarprogrammet
Titel: Elevers val av skrivverktyg – i skolan och på fritiden
Engelsk titel: Students' choice of writing tools - in- and outside school
Sidantal: 33
Författare: Anette Gustafsson
Examinator: KK
Datum: Maj 2023

Sammanfattning

Bakgrund: I kursplanen för grundskolan står det på flera platser att eleven ska utveckla sin förmåga att uttrycka sig genom skrift. De förväntas skriva olika typer av texter i varierande omfattning och de har genom skolan tillgång till skoldatorer samt papper och penna som skrivverktyg. Denna studie ser närmare på hur ungdomarna förhåller sig till olika skrivverktyg

Syfte: På grund av den omställning som skett i samhället med flera olika skrivverktyg söker jag med denna undersökning få förståelse för hur ungdomarna själva väljer och hur de motiverar sina val.

Metod: Det är en kvalitativ studie som genomfördes med hjälp av semistrukturerade elevintervjuer där 30 elever i årskurs 7-9 deltog. Eleverna intervjuades enskilt och intervjuerna utgick ifrån en intervjumall med 11 frågor. Intervjuerna transkriberades och analyserades sedan i Excel.

Resultat: Studiens resultat visar att mobil och dator är situationsberoende medan papper och penna används av ungdomarna för att komma ihåg och lära bättre. När det gäller långa texter så väljer de flesta helst dator och kortare texter oftast skrivs med mobil.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
2. Syfte och frågeställning.....	2
3. Bakgrund	3
3.1. Skolans styrdokument	3
3.2. Skrivverktygens användning.....	4
3.2.1 Mobiltelefon.....	5
3.2.2 Dator.....	5
3.2.3 Analogt skrivverktyg.....	7
4. Relaterad forskning	7
5. Teori.....	10
6. Metod.....	12
6.1. Studieupplägg	12
6.2. Deltagare.....	14
6.3. Intervjuer	14
6.4. Etiska ställningstaganden och forskningsetik	14
6.5. Tillvägagångsätt	15
6.6. Analysmetod av materialet	16
6.7. Metodreflektion.....	16
7. Resultat och analys	17
7.1. Elevernas egenbedömning av sitt skrivande.....	18
7.2. Elevernas användning av skrivverktyg.....	18
7.2.1. Elevernas användning av mobil	18
7.2.2. Elevernas användning av dator.....	19
7.2.3. Elevernas användning av papper och penna	20
7.2.4. Elevernas motiveringar till sina val av skrivverktyg	20
7.3. Elevernas preferenser av skrivverktyg	21
8. Diskussion	23
8.1. Metoddiskussion	27
9. Konklusion och vidare forskning.....	27
10. Litteraturförteckning	28
11. Bilagor.....	31

1. Inledning

Skrivning är något som ses som en fundamental färdighet, inte bara i skolan utan i samhället i stort. Ungdomar har idag flera olika typer skrivverktyg att tillgå än tidigare och det har inom skolan skett en omställning vad gäller skrivande. Dagens samhälle har bara de senaste tio åren blivit mer digitaliserat och skolan måste spegla samhällets utveckling. Regeringen anser det viktigt att barn och unga kan följa denna utveckling då datorer idag finns inom de flesta yrkeskategorier, och användningen av digitala hjälpmedel lär inte heller minska i framtiden. Digitaliseringsrådet (2018) som arbetar på uppdrag av regeringen skriver:

Det handlar om att stärka individens förutsättningar för att kunna inhämta, kommunicera, interagera och producera digitalt.

Den 1 juni 2022 uppdaterades regeringens beslut från 2018 kopplat till digitaliseringen i skolan. Skolans styrdokument ändrades för att anpassa undervisningen som ska öka elevernas digitala kunskap och många skolor har därför infört en 1:1 satsning vilket innebär att varje elev får en laptop som arbetsverktyg. Eleverna får också som tidigare utdelat pennor och ett suddgummi i början av varje läsår.

Mycket av kommunikationen mellan ungdomar idag går ut på skriftliga dialoger framförallt genom användandet av mobiltelefonen. Den används till privata meddelanden så väl som till sådant som skrivs på sociala medier. Allt i allt skrivs det en hel del idag och de finns olika skrivverktyg att välja mellan. I skolsammanhang är skrivandet delvis styrt av lärare men på fritiden är det ungdomarnas egna preferenser som avgör.

Intresset för digitala hjälpmedel i skolan är stort och det är ett välbeforskat område. I mitt sökande har jag funnit att forskning främst handlar om skrivinlärning och skrivutveckling och handlar därför om barn i yngre åldrar. Det ser inte ut att finnas lika mycket som handlar om åldersgruppen 13-16, alltså årskurs 7-9. Det är heller inte många som har utgått från elevernas perspektiv inom området skrivverktyg. De studier som gjorts tidigare är lärarintervjuer och observationer.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att låta eleverna själva svara på hur de ser på sin användning av olika skrivverktyg och motivera varför de gör dessa val. Jag vill också stödja elevernas medbestämmande och delaktighet genom att låta deras egna åsikter komma fram.

Följande frågeställningar ligger till grund för studien:

1. Hur bedömer eleverna sin egen skrivförmåga?
2. Vilka skrivverktyg använder eleverna i olika situationer och varför väljer de dessa skrivverktyg?
3. Vilket skrivverktyg föredrar eleverna?

3. Bakgrund

Att uttrycka sig genom skrift är idag mer eller mindre en självklarhet. Skrivning används för att hålla kontakt med vänner och familj, och människor skriver både i skola/arbete och på sin fritid. De flesta lär sig att skriva i skolan. I denna typ av skrivande förväntas kunskap och förståelse av förutbestämda mål som bestäms av Skolverket. Allt skrivande sker med något slags verktyg, som papper och penna, dator eller skrivmaskin till exempel.

I följande kapitel presenteras de delar av skolans styrdokument som tar upp skrivande utifrån ämnets syfte, centralt innehåll och från betygskriterier för betyg E. Vidare följer en presentation av de skrivverktyg som undersökningen har som utgångspunkt.

3.1. Skolans styrdokument

I grundskolans kursplan för svenska (Lgr 22) står att eleverna ska utveckla förmågan att uttrycka sig med rikt språk, muntligt och skriftligt och i styrdokumentet läggs stor fokus på språket som ett viktigt redskap att ha med sig i livet och inom kommande yrken. Enligt M. Axelsson & E. Bergh Nestlog (Skolverket, 2016:2) ger skrivning möjlighet till att stärka identitet och tankar då man genom skrift får uttrycka sina tankar. Språkutveckling är ett centralt begrepp i läroplanen och skrivandet beskrivs som en viktig del enligt Skolverket (2012:26). Här följer ett par exempel på vad skolans styrdokument uttrycker om skrivning. Under ämnets syfte står att läsa:

Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften - (Skolverket, 2022:224).

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier - (Skolverket, 2022:224).

Under centrala innehållet står:

Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang - (Skolverket, 2022:229).

Under betygskriterier för betyg E står:

Eleven skriver olika slags texter med **viss** språklig variation, i **huvudsak fungerande** struktur och innehåll samt **viss** anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang - (Skolverket, 2022:232).

Dessa utdrag från Skolverket visar att skrivandet är kontext- och situationsberoende. Det vill säga att eleverna ska ha förmågan att anpassa texttypen utifrån dess syfte och sammanhang, och det är därför intressant att fråga elever om hur de väljer i olika situationer.

Innan digitaliseringen var papper och penna det enda alternativet och med digitaliseringens många möjligheter har skrivandet också utvecklats sedan den tiden. Idag uppmanar Skolverket till att skolan ska uppmuntra till digital kompetens och uttrycker följande om digital kompetens i grundskolan:

Genom att använda digitala verktyg i undervisningen kan du förbättra elevernas förutsättningar för lärande. Eleverna får också en digital kompetens med sig för fortsatta studier och arbetsliv - (Skolverket, 2022).

3.2. Skrivverktygens användning

Ordet skrivverktyg kopplas oftast till dator eller/och penna och papper men även mobil och surfplattor går att skriva med. Skolor har program på datorn som fungerar på så vis att eleven dikterar och datorn skriver vilket också kan ses på som ett slags

skrivverktyg. I denna undersökning har jag valt att se på tre skrivverktyg som de flesta elever i högstadiet har tillgång till: dator, mobiltelefonen och papper och penna.

3.2.1 Mobiltelefon

När man pratar om skrivande så är det lätt att man tänker på text i form av bokstäver men skrivande innebär idag även textskapande i form av rörliga och stilla bilder, symboler och talat språk. Ett samlat begrepp för detta är *vidgat textbegrepp* och det beskrivs av Nordmark (2020:2) som förklarar vad man kan lägga i begreppet. Hon förklarar också i sin artikel hur det vidgade textbegreppet har fått en allt större plats. Mobilen är ett verktyg med många funktioner, som används flitigt av de flesta ungdomar. Man kan bland annat använda den för att sätta samman flera modaliteter vilket gör det till ett multimodalt skrivverktyg.

3.2.2 Dator

Datorer är användbara för alla, men framför allt är de digitala verktygen med sina möjligheter till anpassningar till stor hjälp för de elever som har läs- och skrivsvårigheter (Svensson m. fl., 2019). På skoldatorn finns hjälpmedel i form av program såsom Appwriter. Programmet är kontextbaserat och ger eleven ordförslag men det finns också program som skriver utifrån diktering. Stavningshjälp och grammatikkontroll är också uppskattat av många elever.

Nordmark (2020:4) beskriver hur den digitala skrivprocessen gör det enklare för eleverna att skriva sedan man lättare kan ändra i sin text och få en större översikt över det skrivna. Vidare förklarar Nordmark (2020:4) att eleverna sparar mycket tid på att använda datorn som skrivverktyg istället för penna som blir mer tidkrävande, framför allt vid redigering av text.

I ämnesplanen för Svenska för åk 7-9 (Skolverket, 2022) står följande:

Under Ämnets syfte:

Eleverna ska ges möjlighet att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter - (Skolverket, 2022:224).

Centralt innehåll:

Disposition och redigering av texter med hjälp av digitala verktyg.

Språkliga handböcker och digitala verktyg för ordförståelse, språkriktighet och variation - (Skolverket, 2022:228).

Åkerfeldt (2014) tar i en doktorsavhandling upp elevers möjligheter att representera sina kunskaper där hon visar tillbaka på de möjligheter elever haft genom tiderna. Idag spelar datorn en stor roll just i elevernas möjlighet att visa sina kunskaper.

Nordmark (2014:194) påpekar i sin avhandling att det i den digitala undervisningen är viktigt att eleverna förstår att det att skriva är mer än bara rättstavning och att man inte heller i alla situationer kan räkna med att man får rätt hjälp utan att det också är viktigt att lära sig strategier i hur man lär sig. Detta förklaras ytterligare i Digitaliseringsrådets *En lägesbild av digital kompetens* där det står att läsa:

Digital kompetens innebär att alla ska vara förtrogna med och delta i den digitala utvecklingen utifrån sina förutsättningar.

De betonar att man som brukare ska tillägna sig den kunskap som krävs för att kunna motta och producera digitalt.

3.2.3 Analogt skrivverktyg

Penna är det skrivverktyg som blivit använt längst. Pennan är ett litet och enkelt skrivverktyg att ha med sig och pennan ger en mer personlig touch på texten, genom att alla har olika handstil. Många studier pekar på att man minns bättre sådant som skrivs för hand. I en artikel i ViLärare (2022) förklarar handkirurg och senior professor Göran Lundborg att det finns en rad fördelar med att skriva för hand. Han nämner bland annat hur hjärnan påverkas av handens rörelser vilket har koppling till minnet. Han förklarar också hur man strukturerar annorlunda när man skriver anteckningar för hand på ett sätt som gör att man utvecklar en förmåga att lagra informationen. Enligt en undersökning gjord av Van der Meer & Van der Weel (2017:8) aktiveras en större del av hjärnan då man skriver med penna än när man skriver på laptop.

4. Relaterad forskning

J-F, Pullen, och Swabey (2014) har i sin artikel *Adolescent use of mobile phones: A social context* undersökt användning av mobilen bland ungdomar i åldern 13-15 och de studerade hur och till vad mobilen används. I undersökningen som utfördes med hjälp av ett frågeformulär deltog 218 ungdomar. Deras undersökning visade att mobilen blir ett hjälpmedel i frigöringsprocessen från föräldrar vilket är vanligt förekommande i den åldern, de nämner att i processen att ta steget ifrån sina föräldrar bidrar delvis till att de unga på denna väg kan hitta egen identitet och att de får en känsla av att stå på egna ben. Den största delen av ungdomarna ansåg att det bästa med mobilen var att den fungerar som en länk till deras sociala liv såsom vänner.

Warschauer (2009) undersökte hur laptop upplevdes i tio olika grundskolor i Kalifornien och Maine där de flesta av klasserna följde ett 1:1-system vilket vill säga att varje elev hade egen dator som arbetsredskap. I undersökningen såg de på helheten med användning av laptop i klassrummet, från både lärares och elevers perspektiv. De

undersökte de olika bruksområden där datorn kom till nytta. Undersökningen som Warschauer genomförde visade att datorn hade en positiv effekt på utveckling och lärande. Elever uttryckte att de upplevde det lättare och var mer positiv till skrivning på dator vilket också bekräftades av lärarna som såg att eleverna blev mer motiverade till att skriva längre texter om det gjordes på dator.

B. Zhenga m. fl. (2014) har gjort en undersökning där de har studerat framför allt elevers uppfattning av att ha möjlighet att använda laptop i skolarbete. I undersökningen har det lagts stor vikt vid elevernas uttalanden då de anser att det är essentiellt att ha med elevernas åsikter i utvärdering av 1:1 systemet i skolorna. Undersökningen utfördes genom att eleverna frivilligt svarade på frågor som handlade om 1:1 systemet där de fick uttrycka sina åsikter i en öppen blogg. I undersökningen ansåg 200 av 362 deltagare att det skolarbete som handlade om att skriva hade blivit både mer effektivt och produktivt. Många uttryckte ord som "fortare" och "mer effektivt". Studien visade att datorn sågs som ett viktigt skrivverktyg som gjorde det lättare att uttrycka sig. Något som flera av deltagarna ansåg vara positivt var ordbehandlingsprogrammet som hjälper till med både stavning och formulering av texter. Att kunna uttrycka sig genom skrift digitalt gör att fler deltar. Det kan bero på att det blir enklare för individer som annars har svårt att ta plats i sociala sammanhang att våga vara med.

T.J. Smoker m. fl. (2009) har i en studie på psykomotoriska aktiviteter undersökt hur man kommer ihåg ord som skrivs med papper och penna och ord som skrivs på dator. Forskarna önskade ta reda på om den gällande trenden med att använda digitala hjälpmedel när man skriver anteckningar är gynnsam eller om papper och penna fortfarande är nyttigt att använda. Samtliga 61 deltagare uppgav att de i vardagen är vana användare av digitala hjälpmedel, både dator och mobiltelefoner som de textar med. Så många som 72% av studenterna som deltog svarade trots det att de föredrar att göra anteckningar med papper och penna. När deltagarna sedan testades i ett experiment för att se hur väl de kommer ihåg ord som är skrivna på dator jämfört med

skrivna för hand, så visade resultatet i denna studie att de mindes ord skrivna på papper med penna bättre än de ord de skrev med tangentbord.

I P.A. Mueller och D.M. Oppenheimers (2014) undersökning sökte de att få svar på vad studenter kommer ihåg av sina anteckningar när de skriver med laptop kontra papper och penna. Detta gjordes genom att jämföra resultat av elevernas hågkomst av konceptuella frågor och faktafrågor kopplat till deras anteckningar. De genomförde tre studier fördelat på två universitet, Princeton University och University of California. Studenterna tog del av olika typer av uppgifter både i form av föreläsning via TED Talks och uppgifter de skulle läsa och de skulle ta anteckningar av det som presenterades för dem. Deltagarna skulle ta anteckningar på samma sätt som de gör i vanliga fall och skrivverktygen som användes var laptop till ena gruppen och papper och penna till den andra. Avslutningsvis fick studenterna svara på faktafrågor och konceptuella frågor kopplade kunskapsinnehållet de skrivit sina anteckningar från. Resultatet visade att faktafrågorna inte utgjorde någon stor skillnad mellan de som skrivit på laptop och de som skrivit med papper och penna men i samtliga tre studier visade resultatet tydligt att de som skrivit med papper och penna på de konceptuella frågorna hade ett överlägset resultat. De studenter som tog anteckningar för hand hade en bättre förståelse av materialet och presterade bättre än de som använde en laptop. De som skrev för hand bearbetade och sammanfattade information i realtid, vilket främjar en djupare bearbetning. De som använde laptop hade en tendens att skriva ner mer information ordagrant, vilket kan leda till mindre bearbetning och förståelse av innehållet. De konkluderade med att anteckningar som görs genom att sammanfatta och summera information gav ett bättre resultat än att anteckna genom att skriva ordagrant.

5. Teori

En viktig och grundläggande teori till lärande är det sociokulturella lärandet där redskap och verktyg spelar en viktig roll i lärprocessen. Att skriva är en förmåga man måste lära sig och inte något man har med sig naturligt och skriftspråket är vad Säljö (2011:10) kallar ett *förmedlande redskap*. Skrivande kan ses som en sociokulturell aktivitet då skrivande sker i sociokulturella kontexter såsom den skrivande och omvärlden. Säljö (2015:95) beskriver oss människor som sociokulturella varelser vilket han grundar i att vi påverkas av sociokulturella redskap som vi omger oss med. Teorin är relevant för min studie då den syftar till att diskutera med eleverna hur och varför de väljer skrivverktyg i olika sociokulturella kontexter.

Den sociokulturella teorin är en allmän teori om lärande, nästa teori som jag använder är Ivanics (2004) teori om skrivdiskurser, som handlar om skrivande specifikt. Teorin tar upp olika diskurser kring skrivandeprocessen. Författaren skriver i sin metaanalys om sex olika diskurser som handlar om funktionellt skrivande. Ivanic beskriver olika perspektiv av skrivandet och dess syfte i olika kontexter. De sex diskurserna konfigurerar också i ett ramverk där hon beskriver att de inte är står som enskilda delar men att de överlappar varandra och i skolan är vanligt att lärare kombinerar flera diskurser (se figur 1).

Diskurserna är följande:

Färdighetsdiskursen (A skills discourse): lärs explicit och handlar om att behärska den lingvistiska modell som utgörs av semantik och fonetik, dock är den inte kopplad till någon specifik genre eller kontext. Grammatik och fokus på korrekthet betonas i denna diskurs som innebär explicit lärande i klassrummet.

Kreativitetsdiskurs (A creativity discourse): lägger större vikt på *hur* texten skrivs, dvs stil och utformande och bryr sig inte om den lingvistiska formen. Skrivandet har i sig ett egenvärde. Enligt denna diskurs är kreativitet en central aspekt av inläring

och utveckling och något som kan tränas upp och utvecklas. Det är därför viktigt att lärare ger eleven möjlighet att utforska, experimentera och utveckla sin kreativitet, oavsett ämnesområde.

Processdiskurs (A process discourse): denna diskurs kan innefatta antingen en kognitiv eller den praktiska processen men det kan också vara båda. Det är en dynamisk process som innebär att eleven skapar mening genom att tolka och bearbeta information på ett personligt och aktivt sätt med medvetenhet om den process skrivandet innebär från tanke till sista punkt i texten.

Genrediskurs (A genre discourse): Ivanic (2004) anser att denna diskurs kräver explicit undervisning. Texten ses på som en produkt som är skapad men man ser också på i vilken kontext och sammanhang den tillkommit i. Språkbruket i genrediskursen anpassas efter genren och dess förväntade läsare. Denna diskurs hjälper att förstå hur språkbruket fungerar i olika sammanhang och hur vi kan anpassa språket för att kommunicera mer effektivt och passande för olika situationer.

Diskursen om sociala praktiker (A Social Practices Discourse): texten skapas med ett syfte i en social kontext. Ofta handlar det om implicit lärande i ett sociokulturellt sammanhang. Autentiska texter faller in under denna kategori.

Den sociopolitiska diskursen (A Sociopolitical Discourse): Denna diskurs liknar mycket diskursen om sociala praktiker på det sätt att också den socialpolitiska diskursen sker i en social kontext. En viktig skillnad mellan de två diskurserna är att den socialpolitiska också har ett maktperspektiv. Den som författat texten har en större betydelse. – Ivanic (2004:227-238).

Discourses	Layer in the comprehensive view of language	Beliefs about writing	Beliefs about learning to write	Approaches to the teaching of writing	Assessment criteria
1. A SKILLS DISCOURSE	THE WRITTEN TEXT ↑	Writing consists of applying knowledge of sound-symbol relationships and syntactic patterns to construct a text.	Learning to write involves learning sound-symbol relationships and syntactic patterns.	SKILLS APPROACHES <i>Explicit teaching</i> 'phonics'	accuracy
2. A CREATIVITY DISCOURSE		Writing is the product of the author's creativity.	You learn to write by writing on topics which interest you.	CREATIVE SELF-EXPRESSION <i>Implicit teaching</i> 'whole language' 'language experience'	interesting content and style
3. A PROCESS DISCOURSE	THE MENTAL PROCESSES OF WRITING	Writing consists of composing processes in the writer's mind, and their practical realization.	Learning to write includes learning both the mental processes and the practical processes involved in composing a text.	THE PROCESS APPROACH <i>Explicit teaching</i>	?
4. A GENRE DISCOURSE	THE WRITING EVENT ↓	Writing is a set of text-types, shaped by social context.	Learning to write involves learning the characteristics of different types of writing which serve specific purposes in specific contexts.	THE GENRE APPROACH <i>Explicit teaching</i>	appropriacy
5. A SOCIAL PRACTICES DISCOURSE		Writing is purpose-driven communication in a social context.	You learn to write by writing in real-life contexts, with real purposes for writing.	FUNCTIONAL APPROACHES <i>Explicit teaching</i> PURPOSEFUL COMMUNICATION <i>Implicit teaching</i> 'communicative language teaching' LEARNERS AS ETHNOGRAPHERS <i>Learning from research</i>	effectiveness for purpose
6. A SOCIOPOLITICAL DISCOURSE	THE SOCIOCULTURAL AND POLITICAL CONTEXT OF WRITING	Writing is a sociopolitically constructed practice, has consequences for identity, and is open to contestation and change.	Learning to write includes understanding why different types of writing are the way they are, and taking a position among alternatives.	CRITICAL LITERACY <i>Explicit teaching</i> 'Critical Language Awareness'	social responsibility?

Figur 1. *Teori om skrivdiskurser* (Ivanic, 2004:225)

6. Metod

I följande avsnitt beskrivs respondenterna och tillvägagångssättet för undersökningen. Stycket innehåller också etiska ställningstaganden samt en metodreflektion.

6.1. Studieupplägg

Jag valde att samla min information genom intervjuer med ungdomarna då jag önskade att få deras synvinkel på temat, vilket också är något Kvale och Brinkmann (2014:17) beskriver som en bra metod för att få så mycket information som möjligt av respondenterna. Valet föll på högstadiel elever då de tillhör en åldersgrupp som har de tre skrivverktygen i sin vardag, och som inte är lika ofta studerad i samband med skrivprocessen som barn i yngre åldrar. Ungdomar har tillgång till olika skrivverktyg genom skolan som är delvis styrd och på sin fritid där de oftast kan göra sina egna val

av skrivverktyg. Skolan där studien genomfördes är där jag genomfört min vfu och är en skola där eleverna har varierande socioekonomiska förutsättningar och bakgrund. I min undersökning har jag valt att fokusera på dator, mobil samt papper och penna.

I dagens samhälle har de flesta tillgång till dator hemma och många använder det också på arbetet. På skolan arbetas det digitalt redan från första klass.

Mobil valde jag på grund av att det är något som är vanligt från barn i yngre åldrar till äldre människor. Mobiltelefonen är inte längre bara något man ringer med utan ett stort användningsområde är just skrivning, framför allt bland ungdomar. Det skrivs informella meddelanden till vänner och familj men också mer formella meddelanden som mejl. I tillägg är dagens smarta mobiler i sig en liten dator med funktioner som kan styra allt från bilar till tvättmaskiner via appar och mobilt bank-id som fungerar som en nyckel till det mest privata vi har.

Papper och penna används i högre eller lägre grad inom de flesta skolor fortfarande. Att skriva analogt idag är dock inte längre någon självklarhet vilket blivit ett diskuterat tema inom olika instanser och medier. Det är ofta inlägg i olika plattformar för lärare som tar upp en visad problematik med den plats digitala skrivverktyg och andra digitala hjälpmedel har fått inom skolan. Ett exempel är ett debattinlägg i ViLärare där Sabrina Di Tullio (2023) som är lärare och specialpedagog påpekar att hon i sin yrkesroll ser en tydlig skillnad mellan de barn som skriver med papper och penna och de barn som skriver digitalt. Hon vill belysa situationen och visar också till en forskare vid Virginia Berninger vid University of Washington som förklarar aktivitet och koppling mellan handen och hjärnan. Hon visar även till en italiensk utvecklingspsykoterapeut Federico Bianchi di Castelbianco som säger att:

Skrivstil länkar ihop tankar och bokstäver. Att skriva med digitala verktyg, däremot, betyder snarare att vi dissekerar tanken till bokstäver. Vi bryter ner tanken och då tappar den mening.

Det blir med andra ord ifrågasatt hur skolan ska fördela de olika verktygen som är tillgängliga. Dessa tre är alla skrivverktyg som ungdomar omger sig med i dagens samhälle. Om valet är deras eget vad väljer de då för att förmedla till någon annan eller sig själv med hjälp av skrift?

6.2. Deltagare

De ungdomar som deltog i studien går alla på högstadiet. Jag önskade att ha så stor variation som möjligt och valde därför att fråga tre elever från varje klass från årskurs 7 - 9 vilket utgjorde 30 elever totalt. Åldern till eleverna var mellan 13 – 16 år och det var en jämn könsfördelning på de tillfrågade.

6.3. Intervjuer

Jag använde mig av semi-strukturerade intervjuer som tog ca 5 minuter och de var av kvalitativ karaktär. Intervjuerna utgick ifrån 11 frågor som jag ställde till eleverna och de kunde sedan tala fritt runt temat. Med denna typ av intervju erbjuds flexibilitet genom att jag får möjlighet att ställa följdfrågor baserat på respondenternas svar. Min intervjumall innehöll tre teman: mobiltelefon, dator samt papper och penna. Frågorna var i vilka situationer de väljer de olika skrivverktygen och varför de väljer skrivverktyget. Det var också frågor om deras skrivverktygpreferenser som finns att läsa i bilaga under punkt 11.

6.4. Etiska ställningstaganden och forskningsetik

I forskning är etiska reflektioner och överväganden enligt Vetenskapsrådet (2017) av omfattande betydelse för undersökningens kvalitet och tillförlitlighet. Studien är utförd enligt de riktninglinjer som är utformade av Vetenskapsrådet (2017). I undersökningen har jag strävat efter att utföra studien systematiskt utifrån punkter och frågor jag sammanställt i förväg. Jag har också gjort mitt yttersta för att ha ett

neutralt förhållningssätt för att inte påverka respondenterna i mitt arbete, också detta i enlighet med Vetenskapsrådet (2017:27).

Eleverna blev informerade om syftet med undersökningen och hur svaren kommer att behandlas samt en garanti för att deras svar inte kan identifieras i resultatet som ska publiceras. Eftersom ett stort antal deltagare var under 15 år fick de med ett samtyckesbrev för underskrift av vårdnadshavare för intervjun. De har också blivit informerade om att de när som helst har rätt att avbryta sin medverkan. Det inspelade materialet så väl som transkriberingarna är bevarade på enheter där de är skyddade med lösenord. Namnen på deltagarna blev heller inte nämnda under intervjuernas gång, det enda som finns på ljudinspelningen är deras svar på vilken klass de går i. Det inspelade materialet kommer efter avslutat arbete i enlighet med Vetenskapsrådets rekommendationer att raderas från enheten där det är sparad (Vetenskapsrådet, 2017:27).

6.5. Tillvägagångsätt

Jag presenterade mig i alla tio klasser på skolans högstadium där studien gjordes och förklarade att jag genomför mitt första examensarbete. De fick information om syftet med min undersökning och på vilket sätt den skulle genomföras. Eleverna blev tillfrågade i helklass och de som önskade att delta räckte upp handen och jag tog med de tre första som visade intresse. En elev av de som tackat ja till att vara med på undersökningen valde efter några dagar att avstå. Detta var inget som påverkade studien då det inte var några problem att hitta en ny deltagare som tidigare också visat intresse.

Samtalen med eleverna skedde enskilt då jag ville säkerställa att de inte blev påverkade av varandras svar. Jag valde också utrymmen där vi inte stördes av omgivningen. Som stöd för den semi-strukturerade intervjun hade jag på förhand skrivit ned frågorna på ett papper som jag klippte ut till mindre kort. Under intervjun ställde jag först en fråga och la sedan fram kortet med densamma fråga på bordet framför eleven, detta fungerade som ett stöd under samtalet. Det hände också att jag

fick ställa följdfrågor eller upprepa frågan med betoning på vad som frågades efter. Samtalen spelades in på min mobil och blev sedan transkriberade för att möjliggöra en tematisk analys.

I planeringen av intervjuer och bearbetning av analys har jag tagit stöd i Kvale och Brinkmann (2014). Intervjuerna i studien har blivit utförd i ett samtalsförhållande som ger möjlighet till följdfrågor och klargörande vilket är i linje med vad Kvale och Brinkman (2014:34) beskriver. När intervjuerna var färdiga blev dessa transkriberade och kategoriserade.

6.6. Analysmetod av materialet

Analysmetoden som använts för att sammanställa resultatet i studien är en tematisk analysmetod. Denna metod är enligt Braun & Clarke (2015:1-3) vanlig att använda i kvalitativa undersökningar och är passande till både stora som små studier.

Metoden används för att hitta teman och mönster i det materialet man fått fram.

Undersökningen är genomförd med utgångspunkt i de faser Braun & Clarke (2015:12) menar analysen bör/ska innehålla:

- Lära känna materialet
- Märk och sortera. Namnge enligt innehåll.
- Gruppera och kategorisera med teman
- Ge den insamlade data en sorterad gruppering index
- Beskriv de individuella grupperingarna med namngivna definieringar
- Summera och presentera den analyserade data och dess betydning.

6.7. Metodreflektion

Det kan vara värt att notera att denna undersökning gjordes på endast en skola. Den aktuella skolan är belägen i ett mindre samhälle där det inte är så stor variation vad

gäller den sociokulturella bakgrunden. På grund av sociokulturella skillnader i samhället kunde variationen på svaren blivit större om intervjun hade gjorts i en stad eller förort istället för ett mindre samhälle. Resultatet kunde också blivit ett annat om det varit olika skolor i olika områden i undersökningen.

En annan aspekt är att svaren på frågorna kunde sett annorlunda ut om eleverna istället för intervjuer hade lämnat sina svar anonymt, t.ex. i en enkät digitalt. Jag kan inte med säkerhet säga att ungdomarna inte svarade vad de antog att jag ville höra. De satt i ett rum med mig som äldre vuxen framför sig vilket kan upplevas som en form av maktrelation, en över- och underlägsenhet. Hade frågorna blivit ställda med mindre personligt anförande så hade eleverna kanske svarat annorlunda.

Jag valde semi-strukturerade intervjuer då jag önskade att fånga deras upplevelse i stunden med personliga svar, vilket inte ville varit möjligt hade frågorna blivit besvarade digitalt. Att undersökningen genomfördes på en skola grundar i att projektets omfattning inte gjorde det möjligt att inkludera flera skolor.

7. Resultat och analys

Studien baseras på totalt 30 intervjuer bestående av 3 elever från varje klass på ett högstadium med totalt 10 klasser. Respondenternas genus visade sig av en slump vara jämnt fördelade med 15 av varje, trots att urvalsmetoden var att välja de tre första som anmälde sig frivilligt. Den genomsnittliga längden på intervjuerna var 5 minuter, och varierade mellan den kortaste på 2,5 minuter och den längsta på 8,15 minuter. Variationen beror på att i de tillfällen som tog längre tid behövdes vissa frågor förklaras och dels behövdes mer tid att fundera innan de ville svara. De tillfällen där intervjuerna tog kortare tid hade respondenterna svaren tydligt klart för sig vilket gjorde att alla frågor flöt på.

Resultaten av elevintervjuerna presenteras nedan enligt de tre frågeställningarna.

7.1. Elevernas egenbedömning av sitt skrivande

Intervjun inleddes med frågan ”Vad tycker du om att skriva?” där de skulle svara på en skala mellan 1-5. Frågan gav svar mellan 2-4, medeltal 3,42. Frågan som följde efter var ”Hur bra tycker du själv att du är på att skriva?” vilket gav svar mellan 2-5, medeltal 3,48. Några svarade ”jag gillar att skriva” medan andra sa ”jag har ganska ful handstil”. Ser man på skillnaden mellan flickor och pojkar så ser man att flickor bedömer sig själva något högre.

7.2. Elevernas användning av skrivverktyg

Härunder presenterar jag resultatet av svaren jag fick genom intervjuerna om respondenternas användning av de tre skrivverktygen:

7.2.1. Elevernas användning av mobil

Svaret på frågan om i vilka situationer de använder mobiltelefonen var entydigt. Av de 30 elever som deltog i studien förklarade 29 av dem att mobilen används för kommunikation.

När jag skriver till kompisar – elev åk 7

Eh, om man ska kommunicera med nån annan – elev åk 8

En elev i årskurs 7 förklarar att eleven hellre ringer än skriver, i övrigt föregår kommunikationen med hjälp av sms. En elev i årskurs 9 svarade på min fråga att mobilen används om vederbörande vill söka upp någon form av fakta. Det var den enda elev som uttryckte att mobilen inte i huvudsak användes för kommunikation. På frågan om vilket skrivverktyg som var att föredra svarade 10 elever mobilen och tre elever svarade både mobil och dator.

Varför eleverna väljer mobiltelefon i dessa situationer:

Tre ord blev nämnt flest gånger under intervjuerna: enkelt, snabbt och lätt tillgängligt. De flesta har mobilen nära sig vilket gör den lätt att använda för att skriva. Det är viktigt för ungdomarna att hålla kontakt med vänner och att vara tillgänglig om någon önskar att få kontakt.

7.2.2. Elevernas användning av dator

I vilka situationer:

29 elever förklarar att de i huvudsak använder datorn i skolsammanhang och den enda elev som inte uttryckte att det var skolrelaterat sa ”om jag ska skriva nåt långt”. Sex elever berättade att de även använder datorn till spel.

Alltså det är ju i skolan. Det är för att lärarna säger att man ska använda datorn – elev åk 7

Om jag skulle skriva något dokument för skolprojekt, om jag skriver något lite längre – elev åk 9

Varför väljer du skrivverktyget:

17 elever uttrycker att de använder datorn i situationer där skolan säger att de ska använda datorn, de förklarar att det inte är eget val men bestämt av läraren. 13 elever förklarar att de tycker att det finns många bra funktioner som är till stor hjälp när man har datorn som skrivverktyg.

För det går snabbare att skriva det och snabbare att skriva ut – elev åk 7

För det är mer... Man har ju ett större tangentbord där ser och så får man hjälp med stavning och formulering och sånt – elev åk 8

Det var 15 elever totalt som uttryckte att de föredrar dator som skrivverktyg, 5 nämnde dator och ett annat verktyg men 10 elever upplevde att dator var bäst att skriva på.

7.2.3. Elevernas användning av papper och penna

I vilka situationer:

26 elever uppger att de använder papper och penna i skolsammanhang och nio av eleverna säger att de också använder dessa skrivverktyg hemma. 14 elever påpekar att de tycker sig komma ihåg bättre när de skriver med papper och penna.

Det är när jag ska lära mig nånting, för jag kommer lättare ihåg det då – elev åk 8

Nån uppgift i skolan. Eller om jag typ ska säga grattis till någon – elev åk 7

Varför väljer du skrivverktyget:

14 deltagare uppgav att de valde papper och penna för att de kommer ihåg bättre. 7 av eleverna förklarar att de använder papper och penna för att det krävs av läraren.

Det är när jag ska lära mig nånting, för jag kommer lättare ihåg det då – elev åk 8

Jag kommer ihåg enklare när jag skriver bokstäver än att bara trycka på tangenter – elev åk 9

7.2.4. Elevernas motiveringar till sina val av skrivverktyg

Mobil: Respondenterna i undersökningen förklarade att mobilens huvudsakliga användningsområde uteslutande är för kommunikation med kompisar och familj. Jag uppfattade det som att mobilen används i klassrum på samma sätt som elever förr skrev lappar till varandra. Skillnaden mellan förr och idag är att det nu inte bara går att skicka meddelanden utan att man också kan ha dialoger med kompisarna. Man kan säga att mobilen används som ett talrör. I det stora och hela så används den till sms och snapchat vilket vill säga att det handlar om snabb kommunikation. Under samtalen med ungdomarna nämns ofta ord som: lättare och enklare, snabbare, socialt och tillgänglighet Det är tydligt att detta verktyg har ett stort värde för ungdomarna.

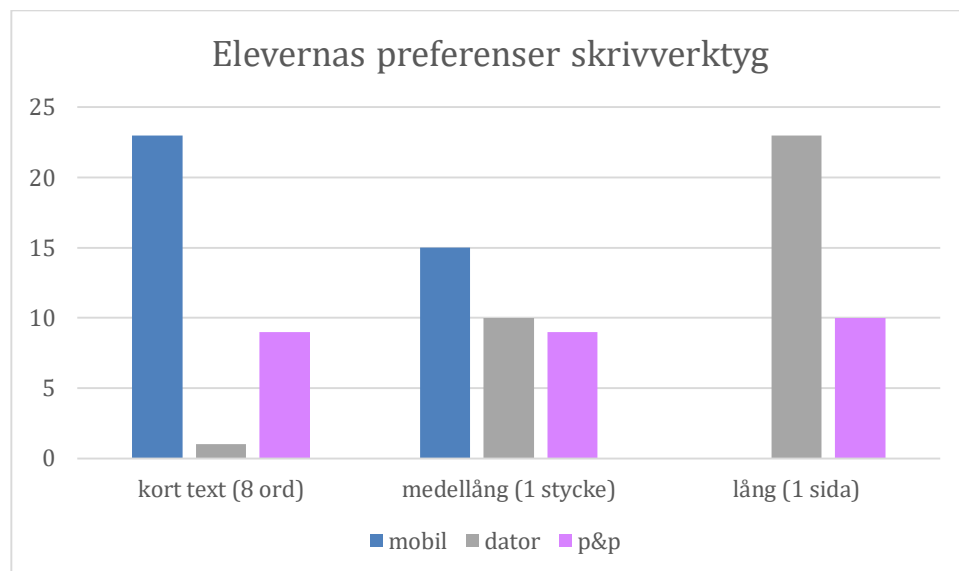
Dator: Av de 30 elever jag intervjuade var det endast ett fåtal som använder datorn för att spela (6 personer) och samtliga var pojkar. Många tycker att det är enkelt med tangentbordet vilket gör att det är översiktligt. Det är lätt att redigera och om de har svårt att stava så är datorn till stor hjälp. En stor andel elever föredrar datorn framför papper och penna i situationer där de ska skriva längre texter och ser datorn som ett hjälpverktyg med tanke på tillgången till ordbehandlingsprogrammen som finns tillgängliga. De flesta sa att de använder datorn för att det är deras huvudverktyg i skolan och som de förväntas använda. 29 elever förklarade att datorn används i skolan och hemma i förbindelse med skolarbete och 13 förklarade att de uppskattar funktionerna som finns när man använder datorn.

Papper och penna: Detta verktyg har sina anhängare och sina motståndare. Många som inte tyckte om att skriva med papper och penna påpekade att de hade en dålig handstil och andra hade svårt att stava och såg därför fördelen med att använda dator i stället. Det fanns också några som nämnde muskelminne. 14 respondenter menade att de kom ihåg bättre när de skriver med papper och penna. Att utföra skolarbete blir lättare och enklare uttryckte några. Det enda skrivverktyg som nämndes i förbindelse med minnet var papper och penna. Pojkarna anger oftare att de använder papper och penna som skrivverktyg för att de måste (7 av 13), 12 flickor väljer pennan för att de anser att de kommer ihåg/lär sig bättre.

7.3. Elevernas preferenser av skrivverktyg

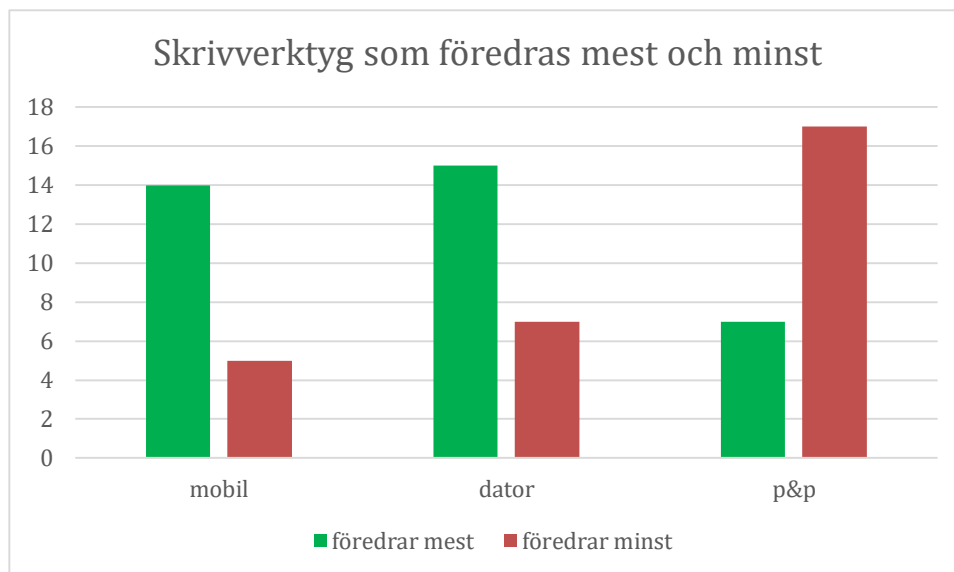
En fråga i intervjun handlade om vilket skrivverktyg eleverna väljer om de ska skriva olika långa texter, specificerat som antal ord. Jag hade med exempel där en lapp bestod av 8 ord, en lapp hade 33 ord och den tredje och sista var ca en A4-sida. I den del av undersökningen där eleverna blev presenterad med tre texter som alla hade olika omfattning blev det tydligare vad de valde i de olika situationerna. Studien visar att preferenserna för mobiltelefon och dator är högst situationsberoende. Mobilen föredras att använda när de skriver korta texter och ingen valde mobilen som skrivverktyg om det handlade om att skriva en längre text. Användning av dator visade mer eller mindre det motsatta till mobilen, dock fanns det en elev som ansåg att man även kan skriva en kortare text på datorn.

När det gäller papper och penna så visade det sig vara oberoende av situation då ungefär lika många elever föredrar att skriva för hand i de tre olika situationerna.

Figur 2. Sammanställning av elevernas preferenser gällande skrivverktyg

Vid frågan om vilket skrivverktyg eleverna generellt föredrar mest eller minst var svaret relativt jämt mellan dator och mobil. Resonemanget om vad som avgjorde valet rörde sig om hur enkelt det var att använda till det valda syftet. 7 elever föredrar papper och penna men skrivverktyget var i övrigt det verktyg som var minst populärt att använda.

Figur 3. Sammanställning vilka skrivverktyg som eleverna föredras mest och minst

8. Diskussion

I det följande avsnittet diskuteras undersökningens resultat i förhållande till tidigare forskning samt den teori jag valt att använda i studien.

Syftet med studien är att få inblick i ungdomarnas reflektioner gällande skrivande och på vilket sätt de väljer att skriva olika typer av texter. Mycket av skrivande som ungdomar gör är styrt av vuxna och bestämt utifrån deras perspektiv men jag önskade med undersökningen att få information från ungdomarnas perspektiv. Vilka skrivverktyg väljer de i olika situationer och av vilken anledning?

Samtliga elever i undersökningen hade mobiltelefon vilket inte är ovanligt i dagens samhälle. Det var tydligt att mobilen fyller många behov för eleverna och att mobilen är en naturlig del i deras liv märktes tydligt i intervjun. Då respondenter fick frågan om ”i vilka situationer” och ”varför de just väljer mobilen” fick de tänka efter och leta efter ord när de skulle ge sina beskrivningar, ”det är så enkelt sedan man bara har den där”, sa många. Det var tydligt att det inte är något som

reflekteras över i vardagen. Med mobilen har man även tillgång till sociala medier i form av olika plattformar där ungdomarna kan både hålla kontakt med vänner men också skapa ny vänskap. Det är också med mobilen de kommunicerar med familjen. Att den viktigaste funktionen med mobilen är att kommunicera i sociala sammanhang är också något som kom fram i studien till J-F m. fl. (2014) där mobilen spelade en stor roll i ungdomarnas nätverk.

Det skrivverktyg som var att föredra av flest elever var datorn. Efter att ha lyssnat på alla 30 elever kan man tyda att skrivande i huvudsak kopplas till skolarbete och därmed också skrivande av längre texter. Datorns tangentbord med god plats att skriva och funktionerna i form av hjälpmedel var också något som nämdes av flera. Några av de elever som satte datorn högst på listan förklarade också att de hade svårt att skriva och därför behövde den hjälp och stöd som datorn erbjuder. Laptopsen är ett skrivverktyg som ungdomar trivs med på grund av lättillgänglig information och bra hjälpfunktioner. Detta resultat är också vad som visade sig i studien gjord av B. Zhenga m. fl. (2014) vars undersökning också baserades på ungdomarnas egna uppfattningar.

I frågan om hur de upplevde att använda papper och penna var det varierande svar. Det som var genomgående var att det används i skolsammanhang med undantag från några som påpekade anteckningar hemma eller skriva julkort eller födelsedagshälsning som de menade ska vara personliga. 47% av respondenterna förklarade att de kommer ihåg och lär sig bättre när de använder papper och penna trots detta var papper och penna det skrivverktyg som var minst populärt. Endast 7 elever uttryckte att de föredrar papper och penna vilket kan tolkas som att de elever som tillhör de 47% gör ett medvetet val när de skriver med penna då de inte gör det för att de föredrar pennan som skrivverktyg men vet att de har störst utbyte av det. Elevernas uppfattning av att de kommer ihåg bättre vid användning av penna stämmer väl överens med forskningen av både Smoker, T.J m. fl. (2009) och Mueller, P. A & Oppenheimer, D.M (2014).

Det var tydligt att eleverna i den föreliggande undersökningen ansåg dator var att föredra när de skriver framför allt längre texter. Detta resultat var detsamma som också visade sig i Warschauer (2009) studie där också elevernas förutsättning med 1:1 dator var densamma och lärarna påpekade att texterna som eleverna skrev blev längre när de fick skriva på laptop istället för med papper och penna.

I min undersökning uttryckte 14 elever att de anser sig komma ihåg bättre när de skriver med papper och penna och såg därför fördelen med att använda det som skrivverktyg när de tränade på glosor eller tränade inför ett prov. Det finns forskning som stödjer elevernas uppfattning. Bland annat har Smoker, Murphy & Rockwell (2009) i en studie av psykomotoriska aktiviteter undersökt hur mycket man minns av det man skrivit när man använt skrivverktygen dator eller papper och penna.

We remember target words more accurately when we take the time and effort to write them out than to type them – Smoker m. fl. (2009:3).

Ivanics (2004) teori består av sex diskurser och jag anser mig kunna koppla dessa till den typ av skrivning som finns att se i studien.

Färdighetsdiskursen: Ett flertal elever förklarade att när det handlade om att skriva i skolsammanhang och då framför allt längre texter så påpekade elever vikten av språkriktighet och fokus på korrekthet vilket är i linje med färdighetsdiskursen. Dessa texter skrivs av eleverna på dator med stor fokus på språket där de då också kan få hjälp med rättstavning. Även skrivning med papper och penna går under denna kategori då det också här kan kopplas till färdighet i form av att det visat sig ge bättre lärprocess och bättre lärande.

Processdiskursen: Detta innebär den typ av skrivande som är en form av arbetsprocess och handlar om hur den färdiga texten blir till (Ivanic, 2004:232). Denna diskurs möter eleverna i studien i skolsammanhang där de lär om skapandet av en text. Några elever nämnde i intervjun att när de skriver längre texter i skolan så görs detta

på dator vilket gör det enklare att gå tillbaka och ändra i texten vilket leder till en enklare arbetsprocess.

Kreativitetsdiskursen: Denna diskurs uppmanar till all form av skrivande och berättarförmåga har en stor plats i kreativitetsdiskursen (Ivanic, 2004:229). Ivanic menar att det är en implicit lärprocess och att man lär och utvecklas genom att skriva. Endast en av ungdomarna i studien uttryckte att det var bättre att ringa än att skriva men i övrigt var de entydiga i att de håller kontakten med sina vänner och familj genom att skriva. Olika typer av meddelanden, mejl och chatt-grupper innebär fritt skrivande. I skolan möter eleverna kreativitetsdiskursen när de exempelvis skriver noveller eller andra former av texter där de får skriva fritt. Det kan också vara projektarbete, som kan bestå av individuellt arbete eller grupparbete där de tillsammans skapar texter något som också faller in under denna diskurs.

Genrediskursen: I den föreliggande studien talades det om olika former av skrivning. Eleverna berättade om hur de skrev olika typer av texter och vilket skrivverktyg de valde för olika textstorlekar. Detta vill säga att de väljer skrivverktyg efter olika genres: för sociala kontakter används mobil, för anteckningar papper & penna och för uppsatser och längre skolarbeten väljer de ofta dator. I genrediskursen ska det som skrivs passa i syftet med texten och det grammatiska läggs inte vikt på (Ivanic, 2014:233) vilket passar på ungdomarnas skrivande. De skriver texter till olika syften och sättet de uttrycker sig på i sina texter ska passa till dess syfte.

Diskursen om sociala praktiker: Mycket av det ungdomarna skriver sker i en social kontext vilket samstämmer med denna diskurs som lägger vikt vid den sociokulturella aspekten av skrivande (Ivanic, 2014:234). Kopplingen till den föreliggande studien är framför allt i samband med elevernas interaktioner via mobiltelefonen men också skolarbete som har en sociokulturell aspekt såsom grupparbete där eleverna kan lära tillsammans och av varandra.

Den sociopolitiska diskursen: som diskursen om sociala praktiker sker skrivandet också i denna diskurs i en social kontext. Diskursen innebär explicit skrivundervisning

där det uppstår en form av maktrelation. Det nämndes av flera elever i den föreliggande studien att det förväntades att skriva uppgifter på datorn, det är där eleverna blir bedömda och de får därför inte själva välja skrivverktyg.

8.1. Metoddiskussion

Jag upplevde att valet av semistrukturerade intervjuer gynnade undersökningen genom att det inte är en formell situation men mer som ett samtal. Den del av intervjun som kan uppfattas som styrt och strukturerat var lapparna med frågorna som visades för respondenterna. Utöver detta följde samtal som var lätta och trevliga och mitt fokus var att eleverna skulle känna sig trygga i situationen. Frågorna om skrivverktyg som samtalen rörde sig runt var desamma för alla vilket gjorde att svaren sedan kunde jämföras för att så sammanställas.

9. Konklusion och vidare forskning

Resultatet av den genomförda studien om elevers preferenser stödjer tidigare forskning om varför och till vad de använder olika skrivverktyg. Den föreliggande studien visar även att dator och mobilanvändningen är mycket mer situations- och kontextberoende, där längden och syftet spelar störst roll för val av skrivverktyg, medan val av papper och penna är oberoende av textens längd och motiveras istället av praktiska skäl såsom muskelminnet.

Som slutsats visar jag tillbaka till de resultat som kom fram i undersökningen där man ser att preferens för både mobil och dator är högst situationsberoende. Mobil används mest för riktigt korta texter och inte alls för långa texter, medan det för datorn är omvänt. Den används mycket för långa texter och nästan inte alls för korta. Papper och penna däremot är oberoende av textens längd då ungefär lika många föredrar att

skriva för hand i alla tre situationerna. Här är det snarare en effekt av att minnas bättre eller att det blir mer personligt som motiverar valet.

Vidare forskning skulle kunna presentera en mer omfattande studie som bekräftar mina resultat. Om texterna påverkas av olika skrivverktyg, dvs skriver eleverna på annorlunda sätt och blir texterna olika stilmässigt om de skriver med olika skrivverktyg.

Utifrån resultatet i undersökningen kan man se att det kan ha ett värde att i vissa tillfällen låta eleverna ha möjligheten att välja skrivverktyg i förbindelse med skrivuppgifter. Närmare hälften av respondenterna uttryckte att det var en fördel att skriva för hand med penna. Kan det finnas utrymme att ge eleverna i klassrummet större frihet att välja skrivverktyg?

10. Litteraturförteckning

Axelsson, M., & Bergh Nestlog, E. (2016). Skolverket. Del 2: *Undersöka och dela tankar*. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1039190/FULLTEXT01.pdf>

Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.

Digitaliseringsrådet. (2018). *En lägesbild av digital kompetens*. Hämtad från: https://digitaliseringsradet.se/media/1213/lagesbild_digitalkompetens_slutversion_ut_anappendix.pdf

Di.Tullio ,S. (2023). Eleverna lär sig mer när de skriver för hand. *ViLärare: Grundskolläraren* (16januari).

<https://www.vilarare.se/grundskollararen/debatt/debatt-eleverna-lar-sig-mer-nar-de-skriver-for-hand/?fbclid=IwAR0dhYAQVarfkiQfVf2Jw5JDHMpmpHPAnEXnd9ofHf6Qq2lnPSqpJvenIo>

Hallonsten, A-K. (2020). ViLärare: Grundskolläraren.

<https://www.vilarare.se/grundskollararen/forskning/handens-magi/>

Ivanič, R. (2004). Discourses of writing and learning to write. *Language and education*, 18(3), 220-245.

JF, P. D., & Swabey, K. (2014). Adolescent use of mobile phones: A social context. *Australian Educational Computing*, 29(1), 1-10.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (Tredje [reviderade] upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Lundborg, G. (2022, 14 november). Eleverna blir smartare när de arbetar med händerna. <https://www.vilarare.se/praktisk-estetiska-amnen/debatt/debatt-eleverna-blir-smartare-nar-de-arbetar-med-handerna/>

Mueller, P. A., & Oppenheimer, D. M. (2014). The pen is mightier than the keyboard: Advantages of longhand over laptop note taking. *Psychological science*, 25(6), 1159-1168.

Nordmark, M. (2014). Digitalt skrivande i gymnasieskolans svenskundervisning. En ämnesdidaktisk studie av skrivprocessen. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:689942/FULLTEXT04.pdf>

Nordmark, M. (2020). Skolverket. Del 7: Att skriva med och utan digitala verktyg. (Tidig läs- och skrivundervisning, åk 1-3). <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1638285/FULLTEXT01.pdf>

Skolverket. (2022, 01 juni). *Digital kompetens i grundskolan.*

<https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/skolverkets-prioriterade-omraden/digitalisering/grundskolans-grundsarskolans-sameskolans-specialskolans-digitalisering>

Smoker, T. J., Murphy, C. E., & Rockwell, A. K. (2009, October). Comparing memory for handwriting versus typing. In *Proceedings of the Human Factors and Ergonomics Society Annual Meeting* (Vol. 53, No. 22, pp. 1744-1747). Sage CA: Los Angeles, CA: SAGE Publications.

Svensson, I., Nordström, T., Lindeblad, E., Gustafson, S., Björn, M., Sand, C., . & Nilsson, S. (2021). Effects of assistive technology for students with reading and writing disabilities. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology*, 16(2), 196-208.

Säljö, Roger. (2011). *Kontext och mänskliga samspel: ett sociokulturellt perspektiv på lärande*. Hämtat: <file:///C:/Users/anett/Downloads/avd,+roger-saljo---kontext-och-manskliga-samspel---ett-sociokulturellt-perspektiv-pa-larande.pdf>

Säljö, Roger. (2015). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. 1. uppl. Malmö: Gleerups

Van der Meer, A. L., & van der Weel, F. R. (2017). Only three fingers write, but the whole brain works†: a high-density EEG study showing advantages of drawing over typing for learning. *Frontiers in psychology*, 706.

Vetenskapsrådet. *God forskningsred.* (2017).

<https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html>

Warschauer, M. (2009). Learning to write in the laptop classroom. *Writing and Pedagogy*, 1(1), 101-112.

Zheng, B., Arada, K., Niiya, M., & Warschauer, M. (2014). One-to-one laptops in K-12 classrooms: Voices of students. *Pedagogies: An International Journal*, 9(4), 279-299.

Åkerfeldt, A. (2014). *Re-shaping of writing in the digital age-a study of pupils' writing with different resources*. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 9(3), 172-193.

11. Bilagor

Intervjuguide

1. Vad tycker du om att skriva? (på en skala 1-5)
2. Hur bra tycker du att du är på att skriva? (på en skala 1-5)
3. I vilka situationer skriver du något på mobiltelefonen?
4. I vilka situationer skriver du på dator?
5. I vilka situationer skriver du med papper och penna?
6. Varför väljer du mobiltelefon i de situationerna?
7. Varför väljer du dator i de situationerna?
8. Varför väljer du papper och penna i de situationerna?
9. Vad väljer du när du skriver långa / korta texter?
10. Vilken typ språk använder du när du använder de olika skrivverktygen?
(förkortningar, svordomar, slanguttryck osv)
11. Vilket av dessa skrivverktyg föredrar du mest / minst och varför?

Xxx 2023-01-20

Vårdnadshavares Godkännande av intervju med minderårig elev.

Mitt namn är Anette Gustafsson och jag läser till ämneslärare på Högskolan Väst i Trollhättan. Som en del av min lärarutbildning ska jag nu skriva ett examensarbete där jag kommer att studera elevers val av skrivverktyg (mobil, dator och papper/penna) genom att intervjua elever på Henåns skola. Deltagandet är frivilligt och urvalet sker från de elever som är villiga att delta. Eleven kommer också ge sitt samtycke till deltagande innan intervjun genomförs.

Syftet med intervjuerna är få ett elevperspektiv på frågan och försöka förstå hur eleverna själva väljer verktyg och varför. Intervjun består av 12 frågor och beräknas ta ca 5 minuter. Samtalen kommer att spelas för att sedan transkriberas. I alla resultat och rapportering kommer elevernas anonymitet säkerställas.

Samtycker du att ditt barn får delta i ovanstående?

Ja

Nej

Underskrift vårdnadshavare

Underskrift elev

Datum